LAW

DOI: https://doi.org/10.64076/ap261109.08

Maksym Ihoshyn
Kyiv University of Law of the National
Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine
ORCID iD: 0009-0009-4368-3124
Anton Ihoshyn
Fotocadeau B.V., Leewarden, Frisland, Netherlands

PERSONAL DATA PROTECTION IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Abstract. The article examines legal guarantees for human rights protection at three key stages of interaction with digital platforms and generative AI: digital profiling, content targeting based on profiles, and the creation and dissemination of deepfakes. Through a comparative analysis of Ukrainian legislation, EU law (including GDPR, AI Act, Digital Services Act), and recent case law (CJEU, ECHR), the study identifies specific regulatory nuances at each stage. Special attention is paid to the issue of "reasonable inferences" regarding special categories of data, manipulative profiling techniques in advertising, and media challenges posed by deepfakes. The author formulates recommendations for improving Ukrainian legislation, specifically regarding the clarification of the individual's right to understand the logic of automated data processing and the implementation of swift procedures for protection against harmful synthesized content.
Keywords: Digital profile, personal data, generative artificial intelligence, deepfake, profiling, AI Act, Digital Services Act (DSA), case law, privacy, freedom of expression.

Максим Ігошин

Київський університет права НАН України, Київ, Україна
ORCID iD: 0009-0009-4368-3124
Антон Ігошин
Fotocadeau B.V., Leewarden, Frisland, Netherlands

ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ В ЕПОХУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Анотація. Досліджено правові гарантії захисту прав людини на трьох ключових етапах взаємодії з цифровими платформами та технологіями генеративного штучного інтелекту: під час формування цифрового профілю користувача, його використання для таргетування контенту, а також у процесі створення й поширення дипфейків. На основі порівняльного аналізу законодавства України, правового масиву ЄС (зокрема, GDPR, AI Act, Digital Services Act) та актуальної судової практики (Суду ЄС, ЄСПЛ) виявлено специфіку правового регулювання на кожному етапі. Особливу увагу приділено проблематиці "розумних висновків" (reasonable inferences) щодо спеціальних категорій даних, маніпулятивним технікам профілювання в рекламі та медіавикликам, пов'язаним із дипфейками. Сформульовано рекомендації щодо вдосконалення українського законодавства, зокрема в частині деталізації права людини на розуміння логіки автоматизованої обробки даних та впровадження швидких процедур захисту від шкідливого контенту.
Ключові слова: цифровий профіль, персональні дані, генеративний штучний інтелект, дипфейк, профілювання, Акт про штучний інтелект (AI Act), Акт про цифрові послуги (DSA), судова практика, приватність, свобода вираження поглядів.

Цифрові платформи використовують відомості про людину як для оцінювання її поведінки, так і для добору повідомлень, здатних вплинути на її вибір. Генеративний штучний інтелект додає інший спосіб використання даних: із фрагмента інтерв'ю можна відтворити голос і приписати людині слова, яких вона не говорила. Мета дослідження полягає у визначенні правових гарантій на трьох етапах: під час формування цифрового профілю, використання його для добору контенту та створення й поширення дипфейку. Для цього зіставлено законодавство України, право ЄС і судову практику.

Профіль може містити відомості, які користувач повідомив сам, які платформа зафіксувала або які система вивела з його поведінки. Наприклад, перегляд матеріалів про певне захворювання може стати підставою для припущення про стан здоров'я користувача. Якщо таке припущення розкриває відомості про здоров'я ідентифікованої особи або особи, яку можна ідентифікувати, його використання потребує оцінки за правилами обробки спеціальних категорій даних [1, ст. 2, 6–7; 2, ст. 4, 9].

Правомірність обробки залежить також від мети, для якої використано відомості. У рішенні від 4 жовтня 2024 року Суд ЄС пояснив, що публічна заява людини про власну сексуальну орієнтацію сама по собі не дозволяє платформі збирати й аналізувати інші відомості про її орієнтацію для персоналізованої реклами [4]. Питання про нову мету виникає і тоді, коли записи, передані сервісу для розшифрування, використовують для навчання моделі. У Висновку 28/2024 від 18 грудня 2024 року Європейська рада із захисту даних зазначила, що анонімність моделі оцінюють у конкретному випадку, зважаючи на можливість ідентифікації осіб або отримання їхніх даних із моделі [5].

Після формування профілю, окремої оцінки потребує засіб впливу на користувача. Стаття 26(3) Акта ЄС про цифрові послуги забороняє онлайн-платформам показувати рекламу на основі профілювання з використанням спеціальних категорій персональних даних. Для дуже великих онлайн-платформ і пошукових систем цей Акт також вимагає варіанта рекомендацій без профілювання [6, ст. 26, 38]. Стаття 5(1)(a) AI Act встановлює інший критерій: чи навмисно маніпулятивна або оманлива техніка істотно спотворює поведінку, погіршуючи здатність людини ухвалити поінформоване рішення, і спонукає до вибору, якого вона інакше не зробила б, зі значною шкодою або обґрунтованою ймовірністю її настання [7, ст. 5]. У випадку реклами сумнівного лікування це дає змогу окремо оцінити використання відомостей про здоров'я для відбору аудиторії та вплив самого оголошення. Для політичної реклами в ЄС діють окремі вимоги, серед яких явна згода, надана окремо для цієї мети, і заборона профілювання за спеціальними категоріями даних [8, ст. 18].

Це розмежування важливе для медіа. Редакція може показати фрагмент підробленого аудіо, щоб пояснити, як воно поширювалося. Якщо той самий уривок подають як справжню заяву, змінюються зміст публікації та її наслідки для особи. В Україні журналістський і творчий виняток за статтею 25 Закону "Про захист персональних даних" діє за умови дотримання балансу між приватністю і свободою вираження поглядів. Залежно від обставин поширення підробки можуть виникати підстави для спростування недостовірної інформації, припинення її поширення чи відшкодування шкоди [1, ст. 25; 10, ст. 8, 10; 11, ст. 277–280].

Дієвість цих гарантій залежить від можливості з'ясувати, як саме використано дані. У справі "Гуйван проти України" (заява № 46704/16, рішення від 6 листопада 2025 року) ЄСПЛ встановив порушення статті 8 Конвенції, оскільки національні суди неповно оцінили гарантії приватності під час обробки роботодавцем даних із робочого телефона. Це рішення ілюструє обов'язок держави забезпечити належний судовий захист і тоді, коли дані обробляє приватний суб'єкт [10, ст. 8; 12]. Для порівняння, у справі Dun & Bradstreet Austria (C-203/22, рішення від 27 лютого 2025 року) Суд ЄС роз'яснив, що інформація про логіку автоматизованого оцінювання має дати людині змогу зрозуміти й оскаржити результат [2, ст. 15, 22; 13].

Таким чином, для реалізації права знати механізм автоматичної обробки в Україні варто конкретизувати зміст пояснення власника даних. Людина має отримати інформацію про джерело відомостей, мету їх використання, істотний висновок про неї та його вплив на конкретне рішення. Перегляд такого рішення має давати змогу подати уточнення й отримати мотивовану відповідь. Коли ж порушення полягає в поширенні дипфейку, процедура розгляду скарги має дозволяти швидко зафіксувати публікацію, оцінити її контекст і визначити захід, який відповідає порушеному праву.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 34. Ст. 481. URL: rada.gov.ua (дата звернення: 29.10.2026).

2. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation). *Official Journal of the European Union*. 2016. L 119. P. 1–88. URL: europa.eu (дата звернення: 29.10.2026).

3. Wachter S., Mittelstadt B. A Right to Reasonable Inferences: Re-Thinking Data Protection Law in the Age of Big Data and AI. *Columbia Business Law Review*. 2019. No. 2. P. 494–620. URL: doi.org (дата звернення: 26.10.2026).

4. Judgment of the Court (Grand Chamber) of 4 October 2024. Maximilian Schrems v Meta Platforms Ireland Ltd. Case C-446/21. *ECLI:EU:C:2024:834*. URL: europa.eu (дата звернення: 30.10.2026).

5. European Data Protection Board. Opinion 28/2024 of 18 December 2024 on certain data protection aspects related to the processing of personal data in the context of AI models. URL: europa.eu (дата звернення: 01.11.2026).

6. Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market For Digital Services and amending Directive 2000/31/EC (Digital Services Act). *Official Journal of the European Union*. 2022. L 277. P. 1–102. URL: europa.eu (дата звернення: 29.10.2026).

7. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act), як уведено в дію зі змінами за Регламентом (ЄС) 2026/1744 від 08.07.2026. *Official Journal of the European Union*. 2024. L 2024/1689. URL: europa.eu (дата звернення: 01.11.2026).

8. Regulation (EU) 2024/900 of the European Parliament and of the Council of 13 March 2024 on the transparency and targeting of political advertising. *Official Journal of the European Union*. 2024. L 2024/900. URL: europa.eu (дата звернення: 03.11.2026).

9. Chesney B., Citron D. Deep Fakes: A Looming Challenge for Privacy, Democracy, and National Security. *California Law Review*. 2019. Vol. 107, no. 6. P. 1753–1820. URL: californialawreview.org (дата звернення: 05.11.2026).

10. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 (зі змінами та доповненнями). URL: rada.gov.ua (дата звернення: 05.11.2026).

11. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356. URL: rada.gov.ua (дата звернення: 01.11.2026).

12. Справа "Гуйван проти України" (Заява № 46704/16) : Рішення Європейського суду з прав людини від 6 листопада 2025 року (остаточне з 6 лютого 2026 року). URL: coe.int (дата звернення: 04.11.2026).

13. Judgment of the Court (First Chamber) of 27 February 2025. Dun & Bradstreet Austria GmbH and Others. Case C-203/22. *ECLI:EU:C:2025:117*. URL: europa.eu (дата звернення: 21.11.2026).